СВОБОДА — SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ДНЕВНИК — UKRAINIAN DAILY

УРЯДОВИЙ ОРГАН ЗАПОМОГОВОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ УКРАЇНСЬКИЙ НАРОДНИЙ СОЮЗ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ.

OFFICIAL ORGAN OF THE UKRAINIAN NATIONAL ASSOCIATION, Inc.

ТРИ ЦЕНТИ. РІК XXXVII. Ч. 218. Джерзи Сіті, Н. Дж., середа, 18. вересня, 1929. VOL. XXXVII. No. 218. Jersey City, N. J., Wednesday, September 18, 1929. THREE CENTS.

РОЗОРУЖНА КОНФЕРЕНЦІЯ ВІДБУДЕТЬСЯ ВІДАЙ У СІЧНІ

ПЛЯНИ ГУВЕРА ПРО ПРИЇЗД МЕК ДОНАЛДА.

ВАШИНГТОН, 17. вересня. — Американський уряд уже настільки приготовив міжнародну конференцію для обмеження морських зоружень, що вже встановив питання, до яких має обмежитися дебата на конференції.

Для Америки справа буде важна передівсім тим, чи вона має право збудувати нових кораблів на 315,000 тон, чи тільки на 300,500 тон.

Конференція, після пляну уряду, малаби відбутися аж у січні слідуючого року.

Білий Дім уже виробив пляни приняття британського премієра Мек Доналда, що має приїхати сюди на початку жовтня. Гувер возьме його на прогульку на захід, як лиш на се дозволить погода.

СЕНАТОР БОРА ПРОТИ ТАРИФИ.

ВВАЖАЄ Ї ШКІДЛИВОЮ ДЛЯ ФАРМЕРІВ.

ВАШИНГТОН, 17. вересня. — Сенатор Бора, один з визначніших членів републиканської партії, виступив у сенаті з промовою проти предложеного сею партією начерку митового закона.

Сенатор Бора каже, що новий митовий закон бувби дуже вигідний для фабрикантів, але пошкодивби фармерам. Він уважає, що колиб републиканська партія ухвалила такий проєкт, то сим поламалаби вона обіцянки, які давав фармерам републиканський кандидат на уряд президента при послідних президіяльних виборах.

Він домагався вищого мита на всі фармерські продукти.

МЕКСИКО СВЯТКУЄ СВОЄ ВИЗВОЛЕННЯ.

ОБХОДИТЬ ВЕЛИКОЮ ПАРАДОЮ СВОЄ ЗВІЛЬНЕННЯ ЗПІД ВЛАДИ ЕСПАНСЬКОГО КОРОЛЯ.

МЕКСИКО, 17. вересня. — Столиця Мексика святкувала вчора з незвичайною парадою 119-ту річницю мексиканської самостійности.

У параді брало участь до 20,000 війська, уряд, заграничні представники та величезні маси населення зі столиці й околиці.

ЗВІЛЬНЯЮТЬ КОМУНІСТІВ ВІД ЗАКИДІВ.

ЗАРЯДЖЕНО СТРАЙК ДЛЯ ПОХОРОНУ ЖЕРТВИ ТОВПИ.

ШАРЛОТ (Норт Каролайна), 17. вересня. — Стейтовий уряд звільнив від обжаловання 8 радикальних чи комуністичних юнійних агітаторів, котрих арештовано недавно під замітом змови повалити стейтовий уряд.

Гастонія вичікує з нетерпеливістю демонстрації, якою буде похорон пані Ели Мей Вигинз, 35-літної робітниці, вдови й матери 5 дітей, котру вбито підчас нападу товпи на трок юнійних агітаторів. На день похорону робітники проголосили загальний страйк.

ПОДВІЙНЕ ВБИЙСТВО НА ЦЕРКОВНОМУ ПІКНІКУ.

ТЛОМ УБИЙСТВА ЗАЗДРОЩІ.

СКРЕНТОН (Па.), 17. вересня. — На пікніку місцевої церкви сталася страшна трагедія, котрої жертвою впало двоє людей. Михайло Федоришин з Олифанту побачив на пікніку свою жінку, з котрою він уже від давна не жив, як вона танцювала з другим мущиною. В приступі божевільної заздрости Федоришин стрілив до неї, а відтак до себе. Жінку відставлено до шпиталю в тяжкому стані, а Федоришин помер.

Вони осиротили 4 дітей.

КРИТИКУЮТЬ ЦЕРКВУ ЗА РОЗДІЛЮВАННЄ.

СВЯЩЕНИК БОРОНИТЬСЯ „ПОЛІТИКОЮ".

НЮ ЙОРК, 17. вересня. — В церковних кругах міста чималу сензацію викликав поступок о. Вилиема Блекшіра, пароха протестансько-епископальної церкви св. Мафтея в Брукліні, котрий послідної неділі виступив підчас проповіди зі заявою, щоби Мурини не приходили до його церкви, бо ся церква має для Муринів спеціяльні доми молитви.

На відправі в церкві було тоді чотирох Муринів. Одна Муринка сейчас устала й зі сльозами в очах вийшла з церкви. Три инші Мурини сиділи з похнюпленими головами до кінця, але після богослуження заявили, що вони не будуть більше ходити до церкви, котра ломить основну засаду християнства про рівноправність людей усіх рас і націй.

Поступок Блекшіра мав широкий відгук серед Муринів протестантсько-епископальної церкви. Мурини, проповідники сеї церкви, стараються переконати своїх вірних, що білі проповідники роблять зовсім розумно, коли не пускають Муринів до своїх церков, але Мурини схиляються до погляду, що „Ісус Христос любив однаково людей усіх рас та не мав ніякого упередження до ніякого народа". Тепер Блекшір виступає з публичною обороною свого поступку, кажучи, що своєю заявою він не нарушує ніякої засади християнства; мовляв, се справа політики церкви.

ВИНУЄ ЖИДІВ ЗА ПАЛЕСТИНСЬКІ ЗАВОРУШЕННЯ.

НЮ ЙОРК, 17. вересня. — Сюди приїхав нині з Палестини о. Семюел Г. Коф, директор Подорожного Інституту Студіовання Біблії. В розмові з газетярами він заявив, що послідні заворушення в Палестині викликала своїм нетактовним поступованням жидівська молодїж, котра проти виразної заборони англійської поліції урядила вуличну демонстрацію, після чого один Араб убив одного жидівського хлопця, що закрався до його городу красти помаранчі.

СТРАШНЕ ВБИВСТВО.

18-літній школяр у Порт Ейнджелс, Вашингтон, посварився зі школяркою, ідучи з нею в автобусі до школи. Сварка виникла ізза книжки, яку хлопець хотів подерти. Дівчина заапелювала до шофера. Шофер наказав хлопцеви не зачіпати дівчини. Тоді той пригрозив, що відомстить їй за жалобу шоферови. Стрінувши у вечері недалеко дому школярку, він застрілив її з рушниці, а потім застрілився сам. Убитій дівчині 16 літ віку.

УКРАЇНСЬКІ ПРИВАТНІ ШКОЛИ, ЩО СТРАТИЛИ ПРАВО ПРИЛЮДНОСТИ.

Нагінка Поляків на приватне шкільництво проявляється також у цей спосіб, що відбирається право прилюдности приватним школам. Цього року відібрано право прилюдности слідуючим інституціям: І. Гімназії: Рідної Школи в Яворові, Рідної Школи в Городенці, Рідної Школи в Коломиї, Рідної Школи в Чорткові, Рідної Школи в Тернополі. Спеціяльно щодо гімназії в Яворові покликається міністерство на державну нельояльність. II. Семинарії: Семинарія Василіянок в Дрогобичі і семинарія Рідної Школи ім. Т. Шевченка у Львові.

Неповні права державних шкіл одержали: гімназія Рідної Школи в Золочеві, гімн. Рідної Школи в Дрогобичі, жіноча гімназія Рідної Школи в Станиславові, семинарія Василіянок у Львові, в Яворові, в Станиславові, семинарія Рідної Школи в Самборі та семинарія Рідної Школи в Стрию.

БУДИНОК ДИТЯЧОЇ КУЛЬТУРИ В КИЄВІ.

Окружне бюро Ю. П., Наросвіта та Окружком ЛКСМ порушили перед відповідними організаціями клопотання про те, щоб у Києві зорганізувати Будинок дитячої культури. Цей будинок зосереджуватиме в собі всі установи позашкільного виховання. У будинку дитячої культури зосередиться вся творча самодіяльна та педагогічна робота дітей. Для будинку дитячої культури мають віддати приміщення клюбу Робкомгоспу.

ДАЛЬШЕ РОЗВЯЗУВАННЯ УКРАЇНСЬКИХ ПОЖАРНИЧИХ ТОВАРИСТВ.

Хвиля розвязувань українських пожарничо-спортових товариств, головно „Лугів", перенеслася на повіт Сокаль. В останньому часі розвязано там 19 українських пожарничих товариств. Як причину розвязувань подають польські власти це, що нібито ці товариства не роблять вправ пожарничими приладами й не беруть участи в гашенню пожарів. Очевидно, що всі ті закиди не відповідають дійсности, а є лише покришкою для прикриття властивої причини, а саме ліквідації українського руху взагалі.

ДОРОГІ СТУДІЇ.

„Львовскі Курер Поранни" приносить звістку, що директор слідчого відділу в Варшаві п. Сухенек виїхав на 3-літні студії до Швайцарії, щоби поглибити знайомість криміналістики. Тому, що він не знає французької мови, перший рік присвятить вивченню мови, а весь цей час братиме пенсію урядовця 7-мої ранги і 420 зол. місячної „дієти",

БУДУВАННЯ ВСЕУКРАЇНСЬКОГО ЦЕНТРАЛЬНОГО СТАДІОНУ.

Секретаріят ВУЦВК-у розглянув питання про будування в Харкові всеукраїнського центрального стадіону для великих спортових свят і змагань. Секретаріят ВУЦВК-у вважає за потрібне включити будування стадіону до пятирічки й вести роботу з таким темпом, щоб закінчити його найближчими 2-ма роками. Раді Народних Комісарів доручено передбачити в бюджеті на 1929—30 р. певні кошти на цю мету. Ухвалено також запропонувати харківському окрвиконкомови і міській раді включити до своїх будівничих плянів потрібні кошти на споруджения стадіону. У звязку з тим, що стадіон матиме велике культурне значіння для всіх трудящих УСРР, секретаріят ВУЦВК-у визнав за потрібне притягнути громадські організації і, насамперед, ВУРПС, до матеріяльної участи в його побудуванні.

ПОЛЬЩА ТОНЕ В ДОВГАХ.

З 1. липня 1929 року внутрішні довги Польщі досягнули таких цифр.: 243,435,000 злотих, 7,775,722,000 кол. польських марок, 31,931,650 золотих франків і 5,000,390 долярів. Заграничні довги Польщі представляються так: Америці винна Польща 266,614,500 долярів і 1,880,000 фунтів стерлінгів; Франції 1,093,211 франків; Англії 4,540,163 фунтів стерлінгів; Італії 387,829,000 лір; Голяндії 4,924,500 фльоренів; Норвегії 18,796,000 корон і 1,387 англ. фунтів; Данії 397,750 корон; Швеції 6,328,000 корон і 4,950,000 долярів та інших дрібних боргів у висоті 67,700,000 фльоренів і 21,418,620 золотих корон.

РЕОРГАНІЗАЦІЯ ПОЛІЦІЇ Й СІГУРАНЦІ.

Новий адміністративний закон у Румунії передвиджує злиття сігуранці й поліції в одно тіло. В звязку з цим гостив у Чернівцях товариш міністра внутрішних справ Йоаніцеску в товаристві директора поліції й сігуранці цілої Румунії Сан та персональцього референта при міністерстві внутр. справ Йонескула. Товариш міністра ознакомився в приміщенях буковинської сігуранці при Панській вулиці з діловодством цеї установи, пізнав усіх урядовців, одначе не поробив ще жадних заряджень щодо переведення в життя злиття поліції та сігуранці, як також у справі інкадрації поліційних урядників. З Черновець відїхав товариш міністра через Яси до Кишинева.

ЩЕ ОДНА КРАСУНЯ.

У Будапешті підчас конгресу есперантистів один місцевий ілюстрований журнал дав почин до вибору найкращої жінки, яка говорить по есперантському. Вибирали її на костюмовім балі при помочі жюрі, складеним із малярів, письменників і журналістів. Як „Фравліно Есперанто" вибрали однозгідно Естонку Веропіку Екста, що служить у міністерстві освіти в Таліні. Европейська премійована краса, Мадярка Сімон, що має титул „Міс Европи", дала свої модель малюнку, яку сама дістала в Парижі.

ВЕЛИЧЕЗНІ ПОЖАРИ ЛІСІВ.

Наслідком великої сьогорічної посухи в стейтах над Тихим океаном бушують страшні пожари лісів. Уряд обчисляє, що пожари знищили тут 250,000 акрів ліса. Федеральні лісові резервації втратили сього року десять разів більше ліса ніж минулого року. Богато пожарів ще й досі горить. При гашенню вогню впав жертвою один молодий лісовий урядник.

З ЛЬВІВСЬКОЇ ШКІЛЬНОЇ КУРАТОРІЇ.

Цього року відходить з кураторії двох інспекторів Українців, котрі були на цих становищах ще за часів Австрії. І так д-р Іван Копач відходить на пенсію, а д-р Володимир Левицький одержав однорічну відпустку, з якої вже на становище інспектора не поверне. На місце цих двох українських інспекторів має прийти якийсь москвофіл і директор перемиської гімназії, д-р Денис Лукіянович.

УКРАЇНСЬКІ НАРОДНІ ПІСНІ — В НІМЕЦЬКІЙ МОВІ.

На прекрасну мельодію української народної пісні починають звертати увагу і чужі культурні народи. Останніми часами прибув до Київа німецький професор Ганс Ромер в ціли збирання українських народніх побутових пісень. Таких пісень зібрав уже Ромер понад 600 та задумує їх видати великою збіркою у німецькому перекладі.

АРЕШТИ НА УКРАЇНІ ЗА АГІТАЦІЮ ПРОТИ ВІЙНИ.

На Україні йде сильна пропаганда з боку комуністів за вступленням в окрему армію для воєнних операцій на Далекому Сході. Устроюється величезні віча, на яких приймається „одноголосно" резолюції за війною з англійськими й иншими імперіялістами, які вмішуються в хінсько-радянський конфлікт. Ці віча відбуваються звичайно вечорами. Робітники змучені цілоденною працею протестують проти цих віч, так що приходить навіть до сутичок між ними й червоною міліцією.

В київському гарнізоні переведено багато арештів. Офіційний мотив арештів: агітація проти війни. Агітатори вказують у своїй пропаганді, що східно-китайська залізниця йде через чужу територію і тому нема ніякого змислу гинути Українцям за землю, яка їм не належить. Жовніри і моряки зажадали увільнення заарештованих товаришів і заняли помешкання ДПУ.

З СІЛЬСЬКИХ ТРАГЕДІЙ.

В Августівці (Бережани) молода селянка Катерина Винницька вбила вночі свого сплячого мужа Івана. „Газета Поранна" пише, що причина злочину неромзясена. „Хвиля" інформує, що між подружжою парою приходило до сварок, тому, що жінка вела себе неморально і муж огірчений виарендував свій грунт чужим, а сам мав відїхати до Аргентини. „Львовскі Курер Поранни" подає іншу причину. Іван Винницький оженився з польською кольоністкою і „вже в перших днях спільного співжиття прийшло між новоженцями до непорозумінь на тлі національнім". Друге пояснення не виключає першого.

БРИТІЙСЬКІ ВІЙСЬКА ВБИЛИ 16 АРАБІВ

ТИЖНЕВИЙ СПОКІЙ У ПАЛЕСТИНІ ЗНОВУ ПОРУШЕНО. АРЕШТОВАНО 44 ЖИДІВ ЗА ВБИВСТВО АРАБІВ.

ЄРУСАЛИМ (Палестина), 17. вересня. — Британські війська мали криваву сутичку з Арабами, що збиралися для нового нападу на Жидів у районі Гатіна, біля Галилейського озера. Британські війська розігнали відділ Бедуїнів, вбивши 16 та поранивши значне число їх. Сподіваються, що це випадок цілком відокремлений і не є новою ширшою акцією Арабів проти Жидів.

Очікують прибуття до Палестини делегації, зложеної з 200 Арабів-Египтян. Ця делегація має на цілі привести до порозуміння й замирення між Жидами та палестинськими Арабами. Египетські Араби думають, що за останні заворушення значна вина спадає на головного арабського муфтія, з якого незадоволені також і египетські Араби, бо він не здав звіту про збірку грошей на направу мечету Омара.

Британський військовий відділ перевів ревізію в пограничнім місті Тейба та в околицях його, сподіваючися там знайти розграбоване жидівське майно. Тейба положена на кордоні з Транс-Йорданією.

Недалеко Гайфи Англійці арештували та увязнили 44 Жидів, котрих обвинувачують у наперед задуманій стрілянині та вбивстві Арабів.

БОЛЬШЕВИКИ Й АНГЛІЯ.

ПЕРЕГОВОРИ МІЖ НИМИ РОЗПІЧНУТЬСЯ 24 ВЕРЕСНЯ, КОЛИ АНГЛІЯ ЗАДОВОЛЬНИТЬСЯ ВІДПОВІДДЮ БОЛЬШЕВИКІВ.

ЛОНДОН (Англія), 17. вересня. — Англійське правительство одержало повідомлення від норвежського правительства, що радянський уряд згодився розпочати переговори про відновлення дипльоматичного звязку з Англією. День для початку переговорів призначено на 24. вересня.

Але радянський уряд знову підкреслив, що переговори мають вестися лише в справі технічного відновлення дипльоматичних зносин, не зачіпаючи питання пропаганди большевиків у Британії та признання боргів.

ПОЇЗДКА МЕК ДОНАЛДА.

ПОБУДЕ В АМЕРИЦІ ДЕСЯТЬ ДНІВ. ПЕРЕБУВАТИМЕ У ВАШИНГТОНІ, ФИЛАДЕЛФІЇ ТА НЮ ЙОРКУ.

ЛОНДОН (Англія), 17. вересня. — Премієр-міністер Мек Доналд оголосив свою програму поїздки до Америки. До Ню Йорк він приїде 4 жовтня на пароплаві „Беренгарія", й негайно виїде до Вашингтону, де пробуде 6 днів. 10-го приїде до Филаделфії, а звідти до Ню Йорку. З Ню Йорку виїде 14 до Бофало, щоби побачити водопад Найагару.

З Бофало поїде до Канади, де також буде перебувати кілька днів. З ним подорожуватиме його донька.

СКОРОЧЕННЯ АРМІЙ.

АНГЛІЯ ЗНОВУ ПІДНОСИТЬ ПИТАННЯ СКОРОЧЕННЯ СУХОПУТНИХ АРМІЙ.

ЖЕНЕВА (Швайцарія), 17. вересня. — В колах Ліги Націй викликало велике зацікавлення предложення Англії відновити питання про обмеження сухопутних армій ріжних держав. Це предложення Англії поступило у вигляді спеціяльної резолюції Ліги Націй і має бути нею розглянене.

Таким чином Англія знову підносить питання, яке вже було один час предметом завзятої дискусії в Лізі Націй. Воно торкається не лише обмеження скількости активної армії, але й резерв, проти чого рішучо протестувала Франція. Так само в резолюцію Англії включається обмеження виробництва військових приладів та зброї.

Резолюція ця має прийти на розгляд комісії по обеззброєнню в найкоротшім часі.

ТЕЖ ЕПІДЕМІЯ.

ЛОНДОН (Англія), 17. вересня. — Детективи мають тепер пильну працю знайти нищителів, або нищителів коштовних вікон у ріжних склепах. За один минулий тиждень в багатому торговельному районі Лондону діямантами порізано та розбито більше ніж 800 величезних шиб, що вартують понад 5,000 долярів.

Це другий раз трапляється такий випадок масового нищення вікон. Перший раз це було в 1921 році, але не в таких великих розмірах.

ФРАНЦУЗИ ТЕЖ ВИХОДЯТЬ З НАДРЕНІЇ.

КОБЛЕНЦ (Надренія), 17. вересня. — Після десять-літнього перебування в Надренії антантських військ почалася евакуація їх зі всіх сторін Надренії. Без шуму й галасу лишають французькі та инші антантські війська німецькі міста.

Лиш у Висбадені занепокоєні тим, що замісць англійських військ, які щойно вийшли звідти, прийшли французькі. Французи пояснюють це тим, що там їм потрібно ще деякий час тримати невеликий свій військовий відділ для охорони спеціяльної комісії, що заряджує окупацією Надренії.

Всеж населення Висбадена до цього ставиться нервово й не зовсім вірить французькій заяві.

ЗАГИНУЛИ В МАЙНАХ.

МЕЦ (Франція), 17. вересня. — В тутешніх вуглевих майнах з невідомої причини стався вибух, що спричинив смерть 11 майнерам, а 30 тяжко ушкодив.

СААРБРЮКЕН (Німечина), 17. вересня. — 10 майнерів забито підчас вибуху в майнах вугля. Скількість покалічених ще не виявлена. Вибух знищив цілковито вентеляцію в майнах та електричну стацію.

„SVOBODA" (LIBERTY)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays and holidays
at 83 Grand Street, Jersey City, N. J.
Owned by the Ukrainian National Association, Inc.

Edited by Editorial Committee.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 0, 1911, under the Act of March 3, 1879.

Acceptance for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917, authorized July 31, 1918.

SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy.		ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.	
One year	$ 7.00	На рік	$ 7.00
Six months	$ 3.75	На пів року	$ 3.75
Three months	$ 2.00	На три місяці	$ 2.00
Foreign and Jersey City Rates:		В Джерзи Сіті і Заграницею:	
One year	$10.00	На рік	$10.00
Six months	$ 5.00	На пів року	$ 5.00
Three months	$ 2.75	На три місяці	$ 2.75

За оголошення редакція не відповідає.

З Канади належить висилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Oorder.

Телефон „Свободи": 498 Montgomery. Тел. У. Н. Союза: 1838 Montgomery.

За кожду зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA", P. O. BOX 346, JERSEY CITY, N. J.

ТРЯСЕТЬСЯ ШКІРА

Чим більшим успіхом увінчуються заходи коло скликання конференції великих морських держав, тим нові сторони ся конференція показує світови. З французької преси послідних днів, приміром, виходить зовсім нова проблема. Не дивляться вони на розоружну конференцію як на просте зусилля зменшити морські зоруження, що лягли тяжким тягаром на буджети держав та їх населення, а на питанне велико-державного престіжу Франції.

Велика війна поставила Францію в положення гегемонки цілої середньої та західної Европи. По зломанню мілітарної сили Німеччини найбільшою мілітарною силою в Европі осталася Франція. Се їй дало можність укладати такий мирний договір, якого їй було треба для піддержання свого велико-державного становища. Се становище мало глибоке коріння в французькій душі, вихованій на історичній традиції провідництва Франції в Европі в часи французьких королів, першої в світі ліберальної революції та великого мілітарного подвигу Франції з часів Наполеона. Підсичувало сі традиції теж почуття образи, якої буцімто зазнала Франція в пруській війні 1870. року. Реванжом на неї мала бути побіда в великій війні та мировий договір після сеї війни.

Та Франція удержувати престіж найповажнішої держави в Европі на довго не може. Не має вона для сього відповідного числа населення ні відповідної сили економічної. Тому й пробувала вона вдержувати се становище при помочи мілітарних союзів зі своїми старими союзниками та з новоповставшими державами. Між инчим вона сотворила так звану малу антанту, якої першою ціллю було піддержати міжнародний нелад, установлений версайським договором.

І ось тепер проти того договору підноситься небезпека. Анґлія, яка досі не могла ставити належитого відпору Франції, втягає до міжнародних угод Америку. Перед Францією стає марево американсько-анґлійського порозуміння, котре певно посунулоби Францію на дальший плян, забралоби в неї ролю провідннчки на континенті Европи, а тим самим повернулоби політику европейських держав на нову дорогу. Відомо, до сього ще далеко, але французькі ґазети, здається, добре орієнтуються, до чого схиляється політика будучої Европи та світа.

ПОЛІТИКА МЕК ДОНАЛДА Й АМЕРИКА

(Статтяі надіслана з Европи).

У цему стані річий, який зложився в наслідок Світової Війни — творять анґлійсько-американські відносини осередок цілого міжнародного заінтересовання. І ми є тепер свідками величезного пересунення світової могучости від Анґлії на бік Америки, цебто на бік Злучених Держав П. А. (Їх власне називає европейська преса загально одним словом „Америка"). Сталось це пересунення в наслідок конкуренції обох цих великих держав.

Злучені Держави забогатіли незвичайно підчас Світової Війни та внаслідок її. Вони стали банкиром Европи, задовженої у них підчас війни, та пожичаючої від них і по війні в цілі відбудовання свого зруйнованого господарства.

Злучені Держави П. А. посідають тепер половину золота цілого світа, вони є реґулятором грошевого обороту на цілім світі, а їх доляр є тепер царем на світовім ринку.

Величанське богатство Злучених Держав П. А. тручає їх до дальшої економічної експанзії, до добування нових ринків, а на дорозі до тої експанзії стрічаються вони з Анґлією, що є одним з їх воєнних довжників а заразом їх найбільшим конкурентом на світових ринках. У тій конкуренції веде Анґлія перед щодо знання теренів та вікового досвіду на полі світової торговлі, но, і щодо могучости своєї фльоти.

Злучені Держави стоять однак висше над Анґлією в инших напрямах, а то щодо орґаніазції промислу та взагалі продукції, а дальше й тому, що мають у себе на місци її сирівці, котрі Анґлія мусить доперва спроваджувати зі своїх доміній та кольоній. Ті доміні і кольонії приспорюють однак Анґлії богато політичних клопотів. До того видвигнення анґлійського промислу (нпр. вугляного та бавовняного) на модерний, новочасний уровень не дасться так легко з одного дня на другий зробити, але потребує довшого часу й тому мусимо прийти до переконання, що **Америка** в звязи зі своєю фінансовою перевагою має далеко **кориснійші услівя конкуренційної боротьби**. Не диво отже, коли вона бере у тій боротьбі **верх** над Анґлією.

Суперництво це розґрається на величезній просторони трох континентів, а то в полудневій і середущій Америці, в Европі та в Азії. Як все, так і тут запрягає капітал до свого тріумфального імперіялістичного воза — і політику і **мілітаризм**.

Було дуже поучаючим приглядатися, як **підчас** майже пятьлітного тревання **консервативного уряду** в Анґлії — **зростав поволи анґльо-американський антаґонізм** (ворожнеча). Америка (Зл. Держ.) не хотіла робити ніяких уступок в справі анґлійських воєнних довгів — бож годі робити якісь облегчення свому конкурентови. Однакож Америка дарувала рівночасно майже три четверті довгу італійському, фашистівському урядови. Сталося це тому, щоби мати послушне знаряддя проти Анґлії, а також проти Франції бо проти неї Америка щодо воєнних довгів зайняла цілком неуступчиве становище.

Воєнна буча поміж Болівією і Параґваєм була рівночасно задекованою боротьбою Злучених Держав П. А. з Анґлією о „сферу впливів", а що Злучені Держави покликано на... третейського суддю, то очивидно виграли властиво вони!

Таксамо заостренне відносин поміж Америкою і Японією поставило „автоматично" Анґлію на стороні Японії.

І в Китаю суперечать зі собою інтереси Анґлії та Америки, а коли не приходить до отвертої боротьби, то лише тому, що оба суперники мусять уступатись перед побідною китайською національною революцією.

Зірванне дипльоматичних відносин поміж Анґлією і Совітським Союзом висуває рівнож цілком „автоматично" Америку на місце Анґлії.

Конкуренція в справі обмеження морських зброєнь тому не довела до нічого, що Америка почувається уже досить сильною і жадає рівноуправнення на морю. Анґлія знову не хоче зректися ролі „цариці моря і океанів".

Коли **Келоґ** їхав до Парижа, щоби підписати пакт свого імени, то демонстративно обминув Анґлію; **Чемберлен** за те не приїхав до Парижа.

Консервативний анґлійський уряд старався очевидно і собі попсувати американські пляни, звернені проти Анґлії. Оскільки йшло отже про Европу, то старався переліцитувати Америку в Італії та позискати для себе прихильність Франції.

І так жертвував Італійцям (на кошт Єгипту!) оазу Джарабуґ в Лівії та ще одну місцевість в кольонії Кенія. Крім цего заключив дуже корисний для Італійців договір в справі їх довгів в Анґлії. Послідним актом „чемности" анґлійських консерватистів супроти Італії була згода анґлійського фінансового знатока на паризькій конференції, Стемпа, на виїмково значний уділ Італії в німецьких репараціях в пляні Йонґа.

Вийшло це на верх аж тепер на ґаґській конференції та заострило спір Сновдена (Snowden-а) з представниками інших держав.

Консервативний анґлійський уряд робив Франції великі уступки в політиці на „Близькому Сході" (в Сирії та Мезопотамії), а також в Европі, що нагадаємо лиш Малу Антанту та Мадярщину, а передовсім французько-німецькі відносини.

Доперва в світлі того анґльо-американського антаґонізму, що є справді **антаґонізмом** (ворожнечею) **на світову міру** — зрозуміємо так звані **„дипльоматичні події"** Італії. Є це попросту **„обривки"** анґло-американської політики. Зрозуміємо й це досить пасивне становище Анґлії супроти французької політики в Европі.

І тепер стає перед нами питанне великої ваги:

В який спосіб уряд Мек Доналда устроїть свої зносини з Америкою? В якому напрямі піде його політика, та які остаточні цілі поставить вона перед собою?

Отже вже цей факт, що перші свої кроки в заграничній політиці посвятив він Америці, доказує, яке **велике значіння** привязує він **до порозуміння з Америкою.**

Ясна річ, що ми плянів Мек Доналда знати не можемо. Нам однак здається, що він починає свою політику від легших справ, щоби потім ступенево перейти до труднійших та більше замотаних.

До цих легших річий належить справа **морських зброєнь.**

Для уряду робітничого нема цих перешкод, котрі урядови консервативному не дали дійти до порозуміння. Ані амбіція, що ось то Анґлія належить до „великих держав", ані зґляди „престіжу" не ґрають тут вже більшої ролі.

Уряд (міністерство) робітниче може без всякої дискусії згодитися на **рівноуправненне Анґлії з Америкою на морю.**

І тому треба надіятися, що справа обмеження морських зброєнь — пожаданого для обох сторін — зістане корисно полагоджена.

Буде це великий крок наперед в напрямі зменшення того напруження, котре поміж Анґлією й Америкою істнує. Боротьба Сновдена з Францією та Італією в Гаазі є одною з дальших прояв цеї нової політики.

Але тут є вже справи більше помотані і непевні.

І так з одної сторони уряд робітничий, коли хоче усунути це некорисне, що дістав його в спадщині по уряді консервативнім — не сміє знеохочувати супроти себе другі европейські держави, бо на місце одного огнища несупокою повсталиби другі.

З другої сторони політика робітничого уряду мусить попасти в суперечність з імперіялістичною політикою Злучених Держав. І так уже в Гаазі спір **Сновдена** з Францією й Італією був під зглядом політичним спробою вирівнання похибок **Чемберлена**, але під зглядом економічним він був вимірений проти пляну **Йонґа**, то є проти американських банкирів.

І тут доходимо до сущности цілого питання:

Чи політика Мек Доналда, ідуча до порозуміння з Америкою може дати взагалі позитивні висліди з уваги на анґло-американську конкуренцію, та чи вона взагалі **годна ту конкуренцію усунути?**

Отже це удатися не може! Навіть найліпша воля зі сторони уряду робітничого не зможе розбити того муру, який ділить американський захланний **капіталізм,** від цілий соціялізму, до котрого уряд Мек Доналда признається. Але не іде тут лише о той мур. У самій **Анґлії** починає капіталізм орієнтуватися **в протиамериканськім напрямі.**

Коли вірити **Арнольдови Рехберґови,** визначному німецькому промисловцеви, то промислові сфери **Анґлії** зачинають прихилюватися до ідеї **злуки в справах промислових з Францією та Німеччиною.**

В обох цих державах істнують вже **три могучі трести** (залізний, хемічний та поташовий), й Анґлія не є в силі перетворити всіх тих сирівців, які-її достарчають домінії та кольонії. А що Франція має свої власні кольонії, а Злучені Держави свої власні сирівці, то **лише Німеччина,** яко край з високо розвиненим промислом може бути **покупцем** надвишки сирівців з доміній і кольоній анґлійських.

Та власне причина — по думці Рехберґа — змусить Анґлію до **господарського наближення з Францією та Німеччиною.** До цього вже зроблено перший крок, а іменно зединений **великий** хемічний промисл Анґлії „Imperial Chemical Industries Ld." заключив союз зі скартелізованим промислом хемічним Німеччини „I. G. Farben-Industrie".

Ми не розбираємо покищо, оскільки виводи і здогади Рехберґа є слушні. Його протиставленне Европи Америці є остільки мильне, що американський капітал розґаздовується чимраз сильнійше в европейських краях — не виключаючи й самої Анґлії. Рехберґ спекулює з одної сторони на аванзованне Німеччини на чинник рішаючий в европейській господарці, а з другої сторони на політичні користи у виді ревізії польсько-німецької границі.

Нам іде покищо о ствердженне, що і **капітал** анґлійський та американський орентується без огляду на це, **який** буде уряд в Анґлії — радше **„на війну".**

Колиби повстала **господарська пан-Европа,** очевидно не по думці Рехберґа, але по думці европейської демократії — то й вона не обезпечувалаби ще Европу від війни, як довго демократія і в Америці, і в Росії, і в Азії — не позискалаби рішаючого голосу.

При теперішнім укладі суспільних сил може уряд Мек Доналда **злагіднити** у великім степені **анґльо-американський антаґонізм,** та може через обмеження морських зброєнь розпочати постепенне загальне роззброєнне.

Не може він однак цілком усунути того антаґонізму поміж обома цими краями, який має глибоко запущене корінне в самім їх капіталістичнім устрою. На це требаби далеко довшого часу. Далеко пильнійшим і **можливим** до сповнення завданнем Мек Доналда є **укріпленне мира в Европі.**

І. М. Б.

ЯК БОРОЛИСЬ УКРАЇНСЬКІ СЕЛЯНЕ ЗА СВОЮ ВЛАСНУ РІКУ.

(Спомин з 1908 року).

В тернопільському повіті пливе лінивими викрутасами ріка Серет. Вона досить широка, бо має до 20 сажнів і глибока, особливо на викрутах, які тут називають буртами. По обох боках ріки простягаються села: Городище, Обаринці, Заруде, Янківці, Чернихів, Гладки, Малашівці, Івачів горішній і долішній, Плотича, Біла, місто Тернопіль. Здовж ріки, по обох боках, розтягаються красні, розлогі сіножати, розділені границями між ті, вище наведені громади. В середині ріка панська. Немовби голова твоя, а волосся моє! Через те громадяни села Чернихів провадили з паном графом Коритовським довгу боротьбу.

Ґраф Коритовський, колишній маршалок сойму, сам мешкав у Плотичі, а другий фільварок і красну віллю мав в селі Янківці, по другім боці ріки, напроти села Чернихів. У декотрих селах люде користувалися рікою, лапали рибу, мочили коноплі, прали білле. Припадок хотів, що село Чернихів відіграло головну ролю в тій боротьбі. Почалося воно раз, коли кілька жінок прали білле на ріці, а малі діти бавились, лапали рибу, тощо. Надходить панський лісничий з фільварку янковецького, з дубельтівкою через плечі, і давай проганяти всіх з води. Ще й хотів фантувати. Нарід не давався. Злетілись усі ті женщини в купу, лісничого висміяли, і мало його не потурбували. Лісничий пішов на постерунок, взяв собі жандарма й тоді вже оба арештували всіх і пігнали до канцелярії, що була у війтовій хаті. Двері хати замкнули й тягнули протокол пястуками. Жінки зчинили зойк. Блискавкою рознеслась чутка по селі, позліталась рідня, а ще більше цікавих. Жандармови прийшла підмога, сам комендант і ще з одним жандармом. Протокол тягнеться далі, а зойки не втихають.

Хтось з гурту сказав 13-літному хлопцеви: „Піди під вікно і подивися, що вони там роблять з жінками". Хлопець тільки вскочив під вікно, приложив руки до шиби, а лісничий, що стояв коло постелі, змірився з дубельтівки, потягнув за курок, трах—і хлопець скровавлений покотився мов баран на землю.

Нарід, заскочений такою несподіванкою, зхвильований жадобою пімсти й розправи, узброївся в каміння, коли, дручки, то-що і став домагатися, негайно випустити всіх з канцелярії. Жандарми стали на порозі й зажадали, щоби толпа розійшлася, а ні, то дадуть сальву. Нарід не послухав. Посипалось каміння. Пішла команда: „Гох ан! фаєр!" Нарід ще гірше розлютився і став ще більше сипати камінням. Пішла друга сальва. Крик, зайк, кров. Пятеро трупів покотилось перед порогом у війта на подвірю.

Аж тоді нарід побачив, що не жарти, й розбігся, хто куди міг, жандарми і лісничий позавязували собі голови хустинками й стрибнули городами поміж кукурудзу й коноплі на постерунок і там забарикадувалися. Аж рано, як прийшла їм підмога з ігровецького постерунку, відважилися вони показатись на двір.

У той час я служив у 5. шкадроні 2. полку драґонів, що стояв стаціонований в Тернополі. Того дня вислано нас по двох з „цуґу" до „ферфлеґс маґазину" на „фасунок" провіянту для війска: хліба для жовнірів та вівса для коний. Коло 5. години ми вертали з роботи до касарні. Мої товариші пішли просто, а я вступив до одного знакомого мені жида, що колись в моїм селі був арендаром, а відтак купив собі каменицю в Тернополі й там мешкав. Я вступив в тій надії, що дещо почую про свою рідню або часом, як то вони любили, котрий з братів або батько зіставили мені пакунок або пару корон. По перших словах привитання каже він мені, що чув, що щось там недобре діється в Чернихові; чув, що жандарми постріляли людий, але як і через що, то він не знає. Приходжу до касарні, а тут іде горячкова робота, ґейби в муравлищу. Всьо пакується. Питаю товаришів: Що се значить? Ніхто нічого не знає. Тільки пояснюють мені, що капітан дав розказ пакувати все на 3 дні, бо завтра рано маємо їхати на асистенцію. Де? Того ніхто не знає.

Приходжу до свого риштунку. Моє сідло вже спаковане. Позбирав я ще решту своїх річий, щоби чогось не забути, вифасували новий мундір з маґазину, нові „деки" для коний і пішли спати.

Раненько, о 5. годині, затрубіли, як звичайно. Повставали, накормили коний, випили чорної кави. Далі розказ: „Сідлати коні!" Знов горячкова робота. З нами їдуть два форшпани, свої власні, на однім провянти й амуніція в скринях, на другім кухня й канцелярія. Вже, як все було готове, розказ: „Геравс на гоф!" Виїхали, зформувалися в ряди. Прийшов капітан, ляйтнант і оберляйтнант, переглянули, чи всьо в порядку, роздали кождому по 50 острих патронів і знов до маштарні коні, але тільки ґурта звільнили, а до кімнат вже нікого не пускали, хочби і був що забув.

О 8. годині рано прийшла третя телеґрама. Затрубіли алярум, і за 5 хвиль ми виїхали на гостинець до Білої. Мені зараз майнула гадка, чи не їдемо ми до Чернихова стріляти своїх братів. Моє родинне село всего 3 кільометри від Чернихова.

Їхали ми гостинцем по обох боках ровами, „айнцель райтен" цілу дорогу трап, аж під селом закомендирував: „Міт фірен, рехтс фор авфмаршірен!" Ми сформувалися в чвірки. Командант скликав всіх сурмачів і через ціле село трубіли „ґенераль марш".

(Конець буде)

МІТІНҐИ ВІДДІЛІВ У.Н.СОЮЗА

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. Сестр. Любов, від. 37, повідомляє, що трикварадальний мітінґ відбудеться в годині 7-ій вечером в пятницю, 20 вересня, в гали У. Н. Дому, 216 Fulton St. Буде справозданне контр. комісії і приниманне членкинь без вступного. Не явившася членкиня заплатить кару після ухвали. — А. Погранична, предс.; Анастазія Оґар, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Бр. св. О. Николая від. 106, повідомляє, що звичайний мітінґ товариства відбудеться в неділю, 22. вересня, в гали парохіяльній, в годині 1.30 пополудни. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Проситься всіх членів прибути на мітінґ. Довгуючі члени най вирівнають свої залеглости. — Никита Гурей, предс.; Василь Гриньків, секр.

МІЛВОКІ, ВІС. Тов. ім. Ів. Франка, від. 103, повідомляє усіх своїх членів і членкинь, місцевих і позамісцевих, що мітінґ відбудеться 21. вересня, в суботу, в годині 7. вечером, в гали парафіяльній. На мітінґу будуть важні справи до полагодження. Кождий член обовязково має бути на мітінґу. Не явившийся член підлягає карі 1 дол. Довгуючі члени коли не вирівнають своїх залеглостий, будуть суспендовані. Позамісцевих членів проситься відноситись в усяких товариських справа на адресу: секретаря 678 — 5th Ave., Milwaukee, Wis. — Теодор Танін, предс.; Андрій Ґатала, кас.; Ів. Березовець, секр.

ШИКАҐО, ІЛЛ. Тов. ім. Т. Шевченка, від. 252, подає до відома всім своїм членам, що місячний мітінґ відбудеться в неділю, 22. вересня, зараз по Службі Божій, в Укр. Народ. Гали, 1944 W .Erie St. Обовязком є кождого члена прийти на сей мітінґ, бо маємо важні справи до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати на сім мітінґу свої довги, бо коли сего не зроблять, будуть суспендовані. На мітінґу будеться принимати нових членів без вступного. Хто із членів приведе нового кандидата отримає нагороду. — П. Хомин, секр.

ВІЛКС БЕРЛИ, ПА. Бр. св. О. Николая, від. 99, повідомляє своїх членів, що триквартальний мітінґ відбудеться в неділю, 22. вересня, в гали церковній, зараз по Сл. Божій. Напоминається всіх членів, щоби прийшли на мітінґ в означений час. Буде тримісячний звіт і другі важні справи. Довгуючих членів взивається вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. — Николай Рутько, Петро Ґерман, секр.

СТАМФОРД, КОНН. Бр. св. Арх. Мих. від. 350, повідомляє, що 3-квартальний мітінґ відбудеться в годині 5-тій вечером в неділю, 22-го вересня в гали церковній, 135 Greenwich Ave. На порядку нарад є важні справи до полагодження. Не явившийся член заплатить кари 50 ц., а урядник 1 дол. — В. Корій, предс.; С. Корівчак, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. Тов. ім. Ів. Франка, від. 97, повідомляє членів, що місячні збори відбудуться дня 22. вересня, в годині 2-ій пополудни, в галі церковній, 47 Hope Ave. Проситься довгуючих членів прийти і вирівнати свої вкладки, бо інакше будуть суспендовані. — В. Сметана, предс.; І. Долинський, кас.; М. Табачук, секр.

ВІЛКС БЕРИ, ПА. Бр. св. Ів. Хрестителя, від. 223, подає до відома членам, що збори триквартальні відбудуться 22. вересня, в гали парафіяльній, в гадині 3-тій пополудни. Обовязком є кождого члена прибути на збори і вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі будуть суспендовані. Не явившийся член заплатить кару після статута. — Петро Малíборський, секр.

БРУКЛИН, Н. Й. Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 22, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що триквартальний мітінґ в ідбудеться в суботу, 21. вересня, в год. 7.30 вечером, в гали Нар. Дому, 101 Grand St., на котрі кождий член обовязаний явитись, бо є много важних справ до полагодження. Довгуючі члени мають вирівнати свої залеглости, бо в противнім разі наразяться на неприємність. Будеться принимати в члени без вступної оплати, а до Союза після статута. Не явившийся член підлягає карі 50 ц., а урядник 1 дол. — І. Малик, предс.; В. Пясецький, кас.; М. Баглай, секр.

НЮ ГЕЙВЕН, КОНН. Тов. Любов, від. 370, повідомляє своїх членів і члениць, що мітінґ відбудеться в неділю, 22. вересня, около 1-шої години пополудни, в гали церковній, 127 Парк ул. Проситься членів прибути на означений час. — К. Марущак, пр.; Н. Хабінець, секр.

ФІЛАДЕЛФІЯ, ПА. Отсим повідомляється членів Бр. св. Василія, від. 339, що місячні збори відбудуться в неділю, 22 вересня, в год. 4-тій пополудни під ч. 610 S. American St. Проситься всіх членів прибути на сей мітінґ ,позаяк є важні справи до полагодження, як також мається вибрати балевий комітет на баль, який мається відбути 26 жовтня. Пригадується залеглим членам, щоб вирівнали свої вкладки. — І. Сорока, предс.; І. Сорока, мол., кас.; О. Будай, секр.

КРАЄВА ПРЕСА ПРО СМЕРТЬ С. ЯДЛОВСЬКОГО

Несподівана смерть Семена Ядловського, бувшого довголітнього голови Американського Українського Народнього Союза.

Нині наспіла до нас з Мукачева (Закарпатська Україна) вістка про несподівану смерть визначного українського діяча в Злучених Державах Північної Америки Семена Ядловського, бувшого довголітнього голови найбільшої української допомогово-асекураційної установи „Український Народний Союз" і теперішнього директора друкарні американського щоденника „Свобода". Покійний приїхав перед самим віїздом до Америки до свого брата Івана в Мукачеві, щоби його відвідати і познайомитися з тамошнім життям. Там його й заскочила смерть. Помер на удар серця. Лишив по собі вдову і одного сина, що ходить до середньої школи в Елизабет в Америці.

Покійний походив з села Смереківця, горлицького повіту на Лемківщині. До Америки прибув перед 30 роками. Через 28 літ працював при Українськім Народнім Союзі. Був кількома наворотами головою тієї найстаршої американсько-української інституції, її фінансовим головним секретарем, а в останнім десятилітті менаджером (управителем) щоденника „Свобода", офіціяльного органу У. Н. Союза.

Був одним з основників Обєднання Українських Организацій в Америці, цієї громадсько-гуманітарної установи, яка кермує допомоговою акцією для Рідної Землі.

Якщо сумна вістка про смерть Покійника дійде до Америки, то потрясе напевно цілою нашою заокеанською еміграцією. Бо нема в Америці між свідомими Українцями такої людини, яка не знала б Покійного особисто, або не чула про нього і його діяльність. І не диво. Покійний брав живу участь у народнім житті. Кожний прояв того життя був звязаний з його особою. Завжди являвся він ініціятором або виконавцем. І де виднїло імя Ядловського, там була запорука доброго, чесного, патріотичного і солідно виконаного діла.

Та найбільші заслуги положив Покійний для У. Н. Союза. Перебрав він урядування у тім Союзі ще перед 28 літами. Було тоді трохи актів, кільканацять соток членів і порожня каса. Акти спакував Покійний до малої валізки і переїхав з ними з Олифанту до Джерзи Сіті, де розпочав урядування в одній малій кімнаті, яка була бюром, а рівночасно і мешкальним домом Покійного.

Тепер пишається у тій самій місцевости величавий будинок У. Н. Союзу, вартости кількох сотень тисяч долярів. Сьогодні У. Н. Союз має два і пів міліона долярів маєтку і понад 35.000 членів, свідомих Українців, відомих зі свого привязання до рідної землі й своєї жертволюбивости, коли мова про народні потреби рідного краю.

Покійний походив з нашої Лемківщини. Дорожив нею як кожний Лемко. Тішився загальною симпатією. Його слово особливо заважувало, коли ходило про справи У. Н. Союзу. Від 28 літ ніхто не важився при виборах на урядовця У. Н. Союза ставити проти нього якогось поважнішого контркандидата. Вибирано його завжди на той уряд, на який він рішався кандидувати.

Для характеристики особи Покійного можна навести таку дрібну подію: Коли святкували 25-літний ювилей Покійного, зібралося поважне число його товаришів співпраці, щоби віддати йому пошану. Всі підносили великі заслуги Покійного, заявляючи, що У. Н. Союз — це Ядловський. У відповіді на те заявив Покійний таке: Нема за що мені дякувати, бо мені платили і я робив. Це цілком природне явище і не бачу тут якоїсь особлившої заслуги. Навпаки, я дякую тій інституції, що мене, звичайного робітника, пригорнула до себе й дала мені варстат праці та можність прожитку. Як вірно я служив їй досі, так і далі буду їй служити. Бо я не уважаю себе нічим іншим, а тільки слугою У. Н. Союзу і його членів.

Додати треба, що Покійний, як і всі інші робітники У. Н. Союза, працював серед надзвичайно важких умовин. Платня була довший час жебрача, а щойно тепер дійшла до висоти 250 дол. в місяць.

Покійний зачав вже збирати матеріяли до писання споминів зі свого побуту в Америці й велика шкода, що нагла смерть перервала цю роботу.

Помер на рідній не своїй землі. На тій землі, до якої так прагнув заглянути, а яку довелось йому відвідати перший раз щойно тепер, по 30-літній важкій праці на еміграції. Хотів доконче власними очима оглянути ті землі, за яких долю не забував ніколи, підписуючи не один протест складаючи не одну жертву.

Побачив ту рідну землю і на ній загинув. Рідна земля не хотіла відпустити знову за море костей того, що через 30 літ водив українську еміграцію серед американської пустині до обіцяної землі дорогою обєднання матеріяльних і духових сил.

Помер на передодні одержання дозволу на виїзд на Велику Україну, яку бажав конче побачити.

Гостюючи у Львові, відвідав покійний між іншим і нашу Редакцію, де дуже інтересувався особливо урядженням нашої друкарні та працею в ній.

Земля пером визначному емігрантові та вірному синові Рідної Землі.

„Діло".

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ПРО ДВОХ НОВИХ ВИЗВОЛИТЕЛІВ ЛЕМКІВЩИНИ.

У місті Торонто є поважне число Українців зі Західної України. Нараховують їх коло 9,000 з самої Галичини й Буковини, а по війні зачали емігрувати Українці і з Лемківщини до Канади. Ці переселенці з Лемківщини, довідавшися, що Торонто є велике та індустріяльне місто, та що в нім є богато Українців почали сюди приїздити (приходити) з західних провінцій Канади. Одні приїздили поїздами, а тругі приходили й то останніми роками, почавши від 1926 року. В короткім часі їх тут зібралося приблизно до одної тисячі людей, або й більше.

Та тепер я хочу розказати читачам „Свободи" про двох нових визволителів Лемківщини. Один з них живе в місті Торонті, в Канаді, а другий в Америці, в місті Филаделфії. Один видає ґазетку раз на місяць під назвою „Лемко", а другий в Торонті приєднує для неї читачів. Ще не досить було ґазетки „Лемко", котра друкується на москвофільськім жарґоні, а тому він ще продає календарі „Лемко" й мапу Лемківщини під назвою Лемковщина (Западная Карпатская Русь). Цікаво булоби знати, де ті визволителі, а головно цей, що є видавцем цієї ґазетки, знайшли таку мову, якою друкується „Лемко". В якій то державі, чи тут на земській, чи може на небесній, чи має бути така держава, що звалася б Лемківщина (Западная Карпатская Русь), в якій говоривби нарід на тому жарґоні. Хто хотівби довідатися, що то за жарґон, той хай постарається прочитати й зрозуміти того „Лемка", котрий друкується якоюсь мабуть міжнародною мовою, чи скорше жарґоном російсько-польсько-мадярським. Такої мови ніхто не чув на Лемківщині від мешканців її. Цікаво булоб довідатись від тих „нових визволителів Лемківщини", де вони були в 1918 і 1919 р., бо село Завадка, з котрого є торонтський визволитель, є на Лемківщині, а другий з села Лабови, теж на Лемківщині. Отож, де вони були в той час, коли могли дійсно визволити оту їхню Лемковщину (Лемківщину).

Тепер я скажу кілька слів щодо Українців, котрі переселилися з Лемківщини і жиють у Канаді, а головно в місті Торонті. Тут є досить українських орґанізацій, а тому вони по своїй волі та розумові виберуть для себе одну з них, станут її членами та будуть разом старатися зі всіма українськими еміґрантами допомагати визволенню західно-українських земель та збудуванню своєї незалежної соборної української держави, бо лише тоді буде й Лемківщина вільною і свобідною коли вона зможе визволитися разом з иншими українськими землями з віковічного московсько-польсько-чехословацького та румунського ярма, а не ті самі Лемки, котрі своїм москвофільством хочуть створити якусь націю лемківських сепаратистів. Зрештою скажу, що хто бувби цікавий і бажавби знати й розуміти, що написано в тім „Лемку", то той мусівби пошукати фільософа, що розуміється на кількох мовах, бо та ґазетка так покалічена, як у воєнний час були покалічені жовніри на фронтах кулями та ріжними ґазами. Дарма праця, бо Лемки вже дозріли на стільки, що знають, куди їх ведуть москвофіли.

Українець з Лемківщини,
Торонто, Онт.

ЩО ПИШУТЬ СЛУХАЧІ РАДІЯ ПРО УКРАЇНСЬКУ ПРОГРАМУ НА СТАЦІЇ WAAT.

Із многих листів, які отримує фірма „Сурми" з приводу української години, поміщуємо тутут лиш декілька з них, бо всіх помістити забралоби богато місця в „Свободі". І так: З нагоди першого виступу, ц. є. дня 1-го вересня с. р., на якім співав хор дяко-учителів нюйорської околиці, пишуть так:

1) „Прийміть від мене щире признання та ґратуляцію за першу цього сезону радіову точку на стації WAAT дня 1-го вересня.

„Я вірю сильно в Вашу будучність, як перший з українських піонірів, які в модерний спосіб роблять розголос українському імени і пісні, як рівнож розпродажі свого товару. Щасть Боже і в будуччині мати славу яко оден з них, що не пожаліли часу та гроша для піднесення своєї нації та поширення книжок і товарів між Українцями, які моглиб мати довіря до своїх бизнесменів.

„Що до самої точки програмової, не мені критикувати хор. Хай критика припаде тим, які розуміються лучше на співі. — Можу тільки зазначити, що баси були подекуди трохи за голосні а тенори за слабі. Виголос д. Павловського був добрий і чистий, лише за голосний, певно перший раз виголошував при мікрофоні. Переклад на анґлійську мову д. В. Ґели був добрий і зрозумілий. Кінцеве закінчення Ваше (ц. є. д. М. Сурмача) було дуже добре, тому, що голос був чистий та притихлий, так як оголошують звичайні „енавнсерс", які є кваліфіковані".

З поважанням
Петро Костів,
252 Halladay St.,
JerseyCity, N. J.

2) „Дякую Вам Пане, за програму на радіовій стації мин. неділі, ц. є. 1-го вересня. Був то дуже гарний український спів, який нам дуже подобався. Просимо старатись і надальше".

Н. Розмаїтий,
243 Halladay St.,
Jersey City, N. J.

3) Iheard the Ukrainian Program, Sunday, Sept. 1, 1929, over station WAAT, and am writing to say that we enjoyed it very much. It was a very fine program, only it was too short.

If I may make a comment, I would say that o little music would improve the program immensely. At least a piano accompaniment.

Hoping to hear many more of these Ukrainian programs, I am sincerely,

Mary Sawitzky,
97 Boyden Ave.,
Maplewood, N. J.

Про виступ хору ім. Лисенка з Джерзи Сіти в неділю, 8-го вересня, пишуть таке:

1) „Вислухавши українську програму на радіо через стацію WAAT в неділю, 8-го вересня, то ця о много гарнійша була ніж минулої неділі. Слухав би не знати як довго, та цеї пів години злетіло мов одна мінута. Бажанням булоб цілу годину. Вкінци скажу ще і таке: Старайтеся Панове, якнайменче говорити, а той час використати піснею.

„Всім, які брали участь в цій програмі, належиться щира подяка".

Здорові були.
Іван Пастушенко,
56 Runyon St., Newark, N. J.

2) „Musical program Sept. 8, 1929, Station WAAT Jersey City and the talent was marvellous. The lady Singer M. Chura could with little effort be booked in N. Y., as special or novelty number, on an attractive contract with "WEAF" or "WJZ".

Enjoyed also the duet M. Chura and G. Shustykevych. This combination shuld go over big on the air."

J. Mc Leland,
49 Wall St., N. Y. City.

Г.

СМЕРТЬ ЗАБУТОЇ КРАСУНІ.

У Монте Карльо померла старушка леді Бейт, що колись була відома як „найгарніша жінка в Лондоні". Вродилася вона на одному нормандському острові з французьким прізвищем Лілі Шарльот Ле Бретон. Як 17-літня дівчина була вже на англійськім королівськім дворі, спершу гостем королевої Вікторії, відтак Едварда VII. Два великі анґлійські державні мужі Ґледстон і Беконсфілд були її приятелями; Ґледстон деклямував їй Шекспіра, Беконсфілд оповідав анекдоти, маляр Джан Міллярс увіковічнив її красу портретом, який купили до сальону „Королівської Академії". Була вона двічі замужня і двічі нещаслива, зате довгі роки лишилась королевою анґлійських сальонів і моди. Старість провела забута на французькій Рівієрі.

З РАДЯНСЬКОЇ ПРЕСИ

ВБИВСТВО В ЛАВРІ.

Століттями накопичувала Києво-Печерська Лавра величезні матеріяльні й культурні скарби. І вже напередодні реформи 1861 року Лавра мала щось 60,000 кріпаків; щорічний прибуток від прочан становив щось 1 міліон карб.; непорушного капіталу в банках було щось 3 міліони карб.; карнавкового збору в рік було 1 міліон карб. Крім цього Лавра мала ще 23 готелі, 14 майстерень, 8 заводів, 4 крамниці, щороку Лавру відвідувало не менше, як 100 тисяч прочан, з яких переважна більшість були — жінки.

Прочани — жінки були найулюбленішими гостями лаврських ченців, що були здебільша люди, молоді, здорові, в яких бажання людських потреб не знали краю.

І ось, давним-давно, ще в дореволюційні роки, серед жінок-прочан зявилась молода, вродлива дівчина Параска Баришнікова. Вона була дуже релігійна. Цієї містичної релігійности не міг не помітити довгобосий кучерявий архидіякон Євладій. Він почав вести з нею розмови на релігійні теми.

Одного разу після служби він запросив до себе довірливу дівчину Баришнікову й зґвалтував її. Та цей вчинок не відштовхнув фанатичної Паші від Євладія. Минали роки. Паша частенько одвідувала келію ченця Євладія, який був і „духовним навчителем", і чоловіком. Після революції, невеличка частина ченців залишилась у Лаврі, заховавшись подалі від людського ока. Залишився тут і архидіякон Євладій. Пішла скоро мова про те, що Євладій „благочестивійший старець", що він перебуває в великому чернецькому подвигу. Через деякий час Євладій почав „працювати" в Ольгинській церкві на Печерському. Для багатьох прочан він був смиренним апостолом", „старцем". Крім служби в Ольгинській церкві Євладій систематично переводив бесіди, розмови, „працюючи" переважно серед жіноцтва. 1924 року до Євладія прийшла черниця з Фролівського жіночого монастиря, Любов Воронкова, що свого часу була правою рукою відомої ігумені Фролівського монастиря — „матері" Євпраксії. Там же Воронкова була активним членом монастирської ліги „Будилка". Уночі Фролівський монастир одвідували офіцири, ченці Лаври. За статутом ліги „Будилка" дозволялось весело жити, гуляти, пити і про Бога не забувати. І Воронкова було ввесь час вміло замітала сліди розпусти в монастирі.

З 1924 року Воронкова стала постійно одвідувати Ольгинську церкву. Вона була ходячим агітпропом „старця" Євладія — розпускала чутки, що Євладій „святий", навіть „чудеса" творить. Звісно, вона замовчувала, що скоро вже 5 років, як вона живе з ним.

Довго Воронкова не знала, що Євладій має ще одну „сестрицю" — Пашу Баришнікову, а як дізналася, почала навертати Баришнікову на „праведний" шлях. Це не помагало. Тоді Воронкова почала одвідувати кватирю Баришнікової і вперто настоювала на своїх вимогах, іноді загрожуючи: „Я тебе вбю". Одного разу, коли всі вони зібрались на бесіду, за чаркою Євладій обіцяв купити Баришніковій хату за 2,000 карб. й вона заспокоїлась.

Згодом вона нагадала Євладієви про його обіцянку, але він і слухати не хотів. Почалася сварка і Євладій Баришнікову побив. Баришнікова вирішила віддячити „старцеві". Напередодні св. Петра і Павла вона зявилась до церкви ввечері, з наміром здійснити свою задуму. Про це якось довідався Євладій і за допомогою Воронкової та інших вивели Баришнікову з церкви. На другий день в келії Воронкової за чаркою Євладій знову помирився з Баришніковою, в той же вечір вирішивши „прибрати" Баришнікову з дороги.

У неділю, 14. липня, Баришнікова раненько прийшла до келії Євладія. Несподівано виникла сварка, що скінчилася бійкою. Зачинивши келію, в якій залишилась Баришнікова, Євладій пішов до церкви готузати „тіло і кров Христову" для прочан. Цілий день Баришнікова була в Євладія, і тут же залишилася ночувати. Ранком 15. липня знову почалась сварка. „Святий отець" Євладій ухопив раніш приготовану сокиру і вдарив обухом Баришнікову по голові, а потім, коли Баришнікова почала ворушитись, Євладій одрубав їй голову. Після цього зявилася Воронкова і порадила сховати тіло Баришнікової під ліжком до ночі. Євладій послухався. Після цієї операції Воронкова і Євладій запили звірське вбивство. Ранком 16. липня почалась жахлива картина звірської розправи з мертвим тілом колишньої полюбовниці. Євладій ножем почав одрізувати шматки тіла, рубав кістки, і відром, непомітно виносив до каналізаційної труби. Треба було бути звірем, мати волові нерви, щоб так старанно, поволі, заховувати сліди цього звірського, дикунського вчинку. Але „отець праведний", архидіякон і чернець Євладій і його помішниця Воронкова мали всі властивости монастирських звірів.

Закінчивши прибирати тіло вбитої, Євладій пішов до Ольгинської церкви й відправив панахиду за упокой Паші, гадаючи, що кінці всі сховано. Та не вдалося черцеві Євладію й „матушці" Воронковій заховати кінців.

20. липня один громадянин, йдучи ранком на роботу, недалеко Лаври помітив у буряні шматки мяса. Приглянувшись, він упізнав частини людського тіла. Було заявлено куди слід і почалося слідство. А 21. липня до Ленінської райміліції зявилась Баришнікова Раїса й заявила, що її сестра 15. липня десь зникла. Почали помалу розплутувати справу. Довідались, що Паша Баришнікова бувала часто в Ольгинській церкві, мала давнє знайомство з архидіяконом Євладієм, бувала у нього на кватирі, тощо.

1. серпня затримали Чехуна Євладія Максимовича 54 років, архидіякона й ченця Ольгинської церкви. Після трусу в його келії знайшли 2 ножі з іржавими плямами, стару ґазету з кровавими плямами з запахом трупа, дорогу хустку з кровавими плямами, злегка замитими водою і з сильним трупним запахом (хустка лежала під верхньою покришкою аналою, на якому була розкрита євангелія). На горищі, над келією Євладія, знайшли лезо від сокири, в дворі — захование топорище, в убиральні під дахом ближніх печер знайшли пару жовтих жіночих панчох, а на одкосах у кущах лежало 4 кавалки розрубаних жіночих туфлів.

Все це не могло розвязати Євладієвого язика. Він уперто відмовлявся від усього, і казав: що ці речі він бачить уперше. Але коли випадково підняли ліжко, то на одній із ніжок його помітили густу пляму крови, в якій завелися вже хробаки. Там же поблизу знайшли дві волосини в крові. Помітивши це, „отець" Євладій зблід і сказав: „Тепер я вам розкажу всю правду".

Більше 5-ти годин Євладій розповідав комісії про своє минуле і сучасне. „Один тільки рік я був ченцем" — каже він. — „Через рік я помітив увесь бруд манастирського життя. Я не міг відвертатись від радощів, коли Лавра жила повним, розкішним життям. Таких, як я, було багато. Проходили роки. Я знав Пашу Баришнікову ще до революції. Не я один був винен у цьому. Винний був і весь колектив, з яким я жив, і жінки, що приходили до мене, до нас—ченців. Що було колись — продовжується і тепер. Близьке знайомство з Пашею Баришніковою і Воронковою мені багато дошкулювало. Я вирішив позбавитись від одної з них. Вибрав я Пашу Баришнікову після ночі 28. листопада 1928 року, коли Паша, перебуваючи у мене цілу ніч, намагалася задушити мене через ревнощі. Тепер я виконав те, що колись задумав.

Після цього картина вбивства стала ясна. Найдені шматки тіла на городі незграбно підкинула Л. Воронкова, що допомагала Євладієви. Виявилося також, що голову, частину великих кісток, рук і ніг Євладій закопав на городі коло Наводницького мосту і їх знайшли за допомогою самого Євладія. Як викопували ці ріштки тіла, Євладій спокійно збирав і їв огірки. Глянувши на обліплену землею голову і лице і почувши трупний запах, який давав себе чути на ввесь город, Євладій скривився, сплюнув і сказав: „Ну, й воняє ж! Викиньте швидше"...

Коли їхали з города, Євладієві запропонували кілька яблок, але він заявив: „До Спаса не їм"... „Дозвольте, як же так — почали заперечувати, — ви ж їли огірки... Та і взагалі після такої справи, що тут про Спаса говорити...". „Ні-ні, — перебив Євладій, — діло ділом, а віра, вірою...". Це клясичний манастирський вираз... „діло ділом, а віра вірою"...

Ось кавалочок справжнього манастирського життя колишньої і теперішньої Києво-Печерської Лаври.

А скільки в колишній Росії було подібних манастирів, скільки подібних жорстоких фактів замовчують в собі мертві манастирські стіни.

„Пролетарська Правда", Київ.

„ЗАХАР БЕРКУТ".

Режісер Фпвст, Лопатинський, який щойно закінчив фільму „Суддя Рейханеску", з життя румунських революціонерів, береться до поставлення фільми „Захар Беркут" за романом Франка.

ПРОТОКОЛ

з засідання Екзекутиви У. Н. Союза дня 1-го липня 1929 р.

Присутні: нововибраний гол. предсідатель Микола Мурашко, уступаючий гол. предсідатель Теодор Грицей, гол. касієр Василь Левчик, гол. фінансовий секретар Роман Слободян і гол. рек. секретар Іван Каштанюк.

Засідання отворив гол. пред. Теодор Грицей короткою і врочистою промовою, дякуючи за щиру чотиролітну співпрацю всім членам екзекутивного комітету. Витаючи нововибраного гол. предсідателя та желаючи йому як найкращого успіху, уряд свій в його руки зложив.

По короткій річевій дискусії, в якій обговорено ситуацію і вигляди на дальший хід організаційного поступу і діловодства, д. Мурашко короткою промовою заявив обняття уряду і висказав побажання віддати організації свій час і енергію, сподіючися повного співробітництва від всіх членів екзекутиви, так, як це досі бездоганно в організації водилось, і просить о поставлення на денний порядок цього засідання таких справ, які сейчас повинні бути полагоджені.

На денний порядок поставлено:

1. Звільнення д. Т. Грицея з запоруки-бонду.
2. Резолюції до банків з повідомленням їх про зміну уряду, згідно з вислідом виборів, переведених конвенцією.
3. Проект Сиротинця-Захисту У. Н. Союза.
4. Виплата Старому Краєви запомоги, яку ухвалила конвенція.
5. Реформа Молодечого Департаменту.
6. Фотографії гол. урядників до календаря У. Н. Союза на рік 1930.
7. Нові друки.
8. Інвестиція надвишки готівки.
9. Стипендії.

Після дискусії на формальио поставлене внесення ухвалено повідомити бондову компанію про зміну уряду гол. предсідателя У. Н. Союза в ціли звільнення уступаючого предсідателя, д. Т. Грицея, від запоруки-бонду, а рівночасно наложення такоїж запоруки-бонду на нового предсідателя М. Мурашка. Формальність тую має перевести гол. рек. секретар точно після повищої ухвали.

Таксамо поручено гол. рек. секретареви вислати копії резолюції формально на цім засіданню ухвалених, якими повідомляється всі банки, де є депоновані гроші У. Н. Союза, про зміну в уряді, подаючи, що чеки з підписом нововибраного предсідателя мають бути респектовані на місце підпису предсідателя, з того уряду уступившого.

В справі проекту Сиротинця рішено отворити прилюдну дискусію, зачинаючи проектами гол. урядників на сторінках Свободи, так, як Конвенція припоручила.

В справі висилки ухваленої Конвенцією допомоги Рідному Краєви рішено поступити точно після тої ухвали, то є вислати гроші через Обєднанне.

Щодо реформи Молодечого Департаменту сконстатовано, що слово реформа тут неконче відповідне. Належить впровадити якісь новости додатково, без нарушення усталеної теперішної системи.

Над цею справою переведено вичерпуючу дискусію, в якій сконстатовано потребу таких новостей, які були би заохотою для молодіжи, а для глибшого обміркування справи остаточне вирішення відложено на пізніше.

Дальше ухвалено помістити в календарі на рік 1930 знимки всіх членів гол. уряду і їх припоручено гол. рек. секретареви від інтересованих зібрати та на час до адміністрації Свободи достарчити.

З огляду на зміну в уряді гол. предсідателя ухвалено видати всі нові листові наголовки з іменем нового гол. предсідателя, а також в Свободі проголосити адресар усіх членів гол. уряду.

Дальше ухвалено всю надвишку, як дотепер, льокувати по можности в муніципальних регістрованих бондах і в 6%, так званих „перших" моргечах.

Вкінци формально ухвалено $500 зворотну стипендію для Омеляна Гладкого, з Джерзи Сіти, Н. Дж., студента хемічної інжинерії в Колюмбійськім університеті.

По вичерпанню повищих справ уступивший з уряду бувший головний предсідатель Т. Грицей ще раз запевнив присутних про свою прихильність, обіцюючи, що й як рядовик не перестане при кождій нагоді старатися про розвій і добро організації, а гол. предсідатель М. Мурашко, закриваючи засідання короткими і щирими словами, верненими до всього членства і урядників-діловодчиків, завізвав їх до дальшої витревалої й успішної праці на пожиток усім зорганізованим і піддержку хвального імени Батька Союза.

Іван Каштанюк,
гол. рек. секретар.

ПОДЯКИ.

Я, нижче підписана, членица від. 301 У. Н. Союза в Шікаго, Ілл., складаю щиру подяку У. Н. Союзови і всім головним урядникам У. Н. С. за уділення мені допомоги в сумі 25 долярів на лікування зломаної ноги.

Анна Семенюк.

Отсим складаю сердечну подяку У. Н. Союзови і його урядникам за скоре уділення мені запомоги в сумі 50 долярів. Нехай росте й розвивається У. Н. Союз, той наш Батько на чужині, котрий нам помагає в найприкрійші хвилі, коли чоловік в слабости або каліцтві помочи потребує.

Теодор Шевчук,
член від. 310 У. Н. С. в Брукліні, Н. Й.

Я, понижче підписана, членица Бр. св. О. Миколая, в. 5 У. Н. Союза, складаю щиру подяку У. Н. Союзови за виплачення месі запомоги $50 з фонду допомогового.

Анна Захарчук,
Асторія, Л. Ай.

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗА.

ДАЛЕКОСЯЖНА ПОСТАНОВА.

Союз чеських лікарів розбирав на окремім засіданні справу, чи можна карати особи, які зі спочування для безнадійно недужого вкорочують йому муки, вбиваючи його. Майже всі лікарі погодилися, що закон повинен давати лікарям право у виімкових випадках незгідної недуги давати пацієнтови безболісний лік, що дає йому вмерти.

ДО ВПОВ. ПП. ДЯКОУЧИТЕЛІВ, ПРОФЕСОРІВ І УРЯДІВ РІДНОЇ ШКОЛИ В АМЕРИЦІ.

Отсим подаємо до відома, що в книгарні Свободи можна одержати шкільні книжки тільки видання п. Матвійчука.

Тут подаємо спис шкільних книжок і їх ціни:

Перша Книжечка (Буквар), М. Матвійчука	40 ц.
Друга Книжечка (Читанка для II. кляси), М. Матвійчука	45 ц.
Трета Книжечка (Читанка для III. кляси), М. Матвійчука	60 ц.
Коротка Історія України, І. Крипякевича	50 ц.
Мала Історія України, І. К.	15 ц.
Початкова Географія, з багатьома малюнками і картою написав Степан Рудницький	75 ц.
Шкільний Співанник, Ф. Колесси	75 ц.
„Біблійна історія старого і нового завіта" для низших кляс середних шкіл, о. д-ра Я. Левицкого	85 ц.

Також ми замовили новий **Катехизм**, виданий 1929 р. о. Рудовичем і апробований гр. кат. ординаріятом львівським і другими. Ціна буде подана, скоро тільки його одержимо з краю (також вже висланий).

Читанок для четвертої кляси у нас нема ніяких. Робимо заходи, щоби їх видати, але се не буде скорше як на другий рік около вересня. Коли будуть, то тільки видання п. Матвійчука.

ПІДРУЧНИКИ ДЛЯ П.Т. УЧИТЕЛІВ РІДНИХ ШКІЛ.

Кождий учитель Рідної Школи повинен інтересуватися і студіювати методику української мови, а свое знання використувати при навчанню того предмету в школі.

Поручаємо П. Т. Учителям отсі нові підручники методичні

1. Д. Заклинський: **МЕТОДИКА СТИЛЮ** для всіх шкіл з додатком практичних задач (Методика письменних виробів) .... 75 ц.
2. М. Матвійчук: **МЕТОДИЧНИЙ ПІДРУЧНИК** до навчання перших початків українського письма .... 75 ц.
3. Д-р Кость Кисілевський: **МЕТОДИКА** правописних і словесних вправ з додатками: диктати, зразки говірок, спис висловів. Практичний підручник для вчителів і кандидатів учит. звання. .... 60 ц.

Замовлені річи висилаємо відворотною почтою і посилку оплачуємо самі. Гроші належить посилати рівночасно з замовленнем. За посліплатою (С. О. D.) книжок невисилаємо.

Повисші книжки можна замовляти у Свободі:

"SVOBODA"
81-83 GRAND STREET, JERSEY CITY, N. J.

ЧИТАЙТЕ УКРАЇНСЬКІ КНИЖКИ І ҐАЗЕТИ БО ЧАСТЕ ЧИТАННЄ ВЕДЕ ДО ПРОСВІТИ. А ПРОСВІТА — СЕ СИЛА.

ШВЕДИ РОСТУТЬ ГОРОЮ.

Свіжо оголошена статистика Швеції стверджує, що пересічний ріст (висота) мешканців цього краю є 175 цм. 25 літ тому Шведи були заввишки лише 172 і пів цм., а перед 50 літами 170 цм. Коли Шведи ростимуть так далі, то ще за 100 літ будуть вони в Европі велитнями. Але те, що вони здобувають на рості поодиноких людей, те тратять на загальнім зрості населення. Швеція має найслабший зріст уродин — менший, ніж такі краї, що „вироджуються", як напр. Франція та Еспанія. Можливе, що між цими двома фактами є якийсь точніший вяззок. Шведи можуть бути горді, що їхній король є найбільшим королем у світі і що найкраще представляє націю високих людей.

ДЛЯ ОДНОГО ТИГРА.

У Лондоні затримались члени американської наукової експедиції під проводом проф. В. Дж. Мордена, яка вибирається на Сибір. Іде вона коштом спортсмена, природника і капіталіста Джорджа Грейвса з метою привезти до Америки кілька зразків рідкого тигра, з довгим волосом, що живе виключно в околиці ріки Амур. Із Лондону вони перейдуть через Москву в Туркестан, а вкінці листопада до Владивостока і в Хабаровськ над Амур, де буде база експедиції. Ловці виберуться звідти на північ і лишаться там до березня, шукаючи за хижаком. Раніще як весною вони не вернуться в Америку через Японію та Сан Франціско. Скільки часу, енергії та гроша витрачують деякі щасливі люде на те, щоби добути кілька шкір дикої звірини!

ДРІБНІ ОГОЛОШЕННЯ.

В КОЖДІЙ УКРАЇНСЬКІЙ ХАТІ ПОВИННА НАХОДИТИСЬ ЧАСОПИСЬ „СВОБОДА"

Raising the Family — Ma wasn't taking any chances on looking like Pa! — Fisher

